POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název: **Typologie jinakosti v pozdně středověkých bohemikálních cestopisech**

Řešitelka: **Petra Hanžlíková**

Deklarovaným cílem autorky této práce je předložil typologii jinakosti v pěti literárních dílech považovaných za nejstarší cestopisy napsané česky a zakládající českou „cestopisnou tradici". Největší pozornost přitom věnuje třem nejstarším textům, ukotveným v poděbradské epoše: *Deníku panoše Jaroslava* a vyprávěním Gabriela Tetzela a Václava Šaška z Bířkova. Spíše pro srovnání vstupují v závěrečné části do práce cestopisy Martina Kabátníka a Jana Hasištejnského z Lobkovic.

Především v návaznosti na úvahy Stephena Greenblatta sledujeme v práci konceptualizaci jinakosti prostřednictvím cizích těl, „tělesného prožitku", zejména pokrmů a chování na hostinách či cizokrajných oděvů na nepovědomých tělech. Mutatis mutandis by sem mohlo být zařazeno i chování vůči relikviím. Druhým aspektem, který řešitelka zkoumá, je způsob konstrukce pravdivosti cestopisu, to, jakým způsobem vypravěči své příběhy podávají jakožto očitá svědectví. Je zjevné, že i tento aspekt souvisí s problematikou tělesného prožitku a týká se jeho autenticity.

Výchozím bodem je pro autorku předpokládaná vyšší intenzita prožitku setkání s jinakostí „v době, kdy lidé mnohem méně cestovali" (s. 8). Při zkoumání literárních děl prizmatem této intenzivní a tělesné, sensuální se pak drží metody pozorného čtení. Tato metoda jí dobře slouží, texty dávají práci srozumitelnou strukturu a bezpečnou oporu. První tři kapitoly práce mají především díky tomu charakter komentované lektury. Jako důležitý prvek v tomto čtení vystupuje koncept „persony" jakožto vypravěčské masky, „projekce" vypravěče směrem ke čtenáři (srov. s. 13) a prostředku ke komunikaci oné jinakosti, již autorka zkoumá. Čtvrtá kapitola, věnovaná Hasištejnskému a Kabátníkovi, má spíše charakter kontrastní folie k prvním třem, a to zejména kvůli jejich silnějšímu vztahu k náboženským otázkám.

Po řadových kapitolách následuje závěr přinášející vlastní výtěžek práce dle zadání a prezentující tři rámce, podle kterých lze jinakost ve zkoumaných textech klasifikovat. Jako nejslibnější se mi mezi nimi jeví typologie zprostředkované jinakosti na základě distance a údivu, který lze opět (v návaznosti na Greenblatta) snadno ukotvit do těla (jak autorka činí na s. 46).

Práce by mohla být napsána obratněji a lze v ní shledat několik slabých míst (např. nedocenění povahy Šaškova deníku jakožto překladu ze ztraceného českého originálu do latiny) a nevyužitých možností k přesnějšímu teoretickému ukotvení zkoumaných jevů (zejm. v úvodních partiích). Konstatuji nicméně, že spolupráce s kolegyní Hanžlíkovou byla velmi dobrá, autorka prokázala schopnost osvojit si a zužitkovat interpretační nástroje, jejichž užitečnost se ukázala až při psaní práce samotné (např. výše zmíněnou „personu") a práce má všechny náležitosti, které mít má. Proto ji **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit jako **velmi dobrou**.

Byl bych rád, kdyby se před obhajobou kolegyně Hanžlíková ještě alespoň zběžně vrátila k pracím Tzvetana Todorova. Tento teoretik figuroval zřetelně v původním zadání práce, její finální podoba však šla jiným směrem. Moje otázka k diskusi zní: Je v Todorovovi něco, co by mohlo stávající podobu práce podepřít a obohatit?

V Rovensku pod Troskami 5. června 2023
Mgr. Matouš Jaluška, Ph.D.